

## Excursieverslag van 19 december 1992

### Van Gans tot Moederkoren

---

Pieter Tepper

---

Vrijdagavond, de weerkundigen beloofden voor de zaterdag niet veel goeds. Een dag met regen en veel wind werd ons voorgeschoteld. Dat weervoorspelers ook maar mensen zijn, bleek nu wel weer. Het was weliswaar een bewolkte dag met een briesje uit de ZZuidwesthoek, maar van regen was absoluut geen sprake. Veel leden lieten zich waarschijnlijk toch door deze voorspellingen afschrikken. Hetgeen resulteerde in een zeer geringe opkomst. Er dienden zich maar 13 leden aan.

Zaterdagmorgen om half acht vertrok dit gezelschap onder leiding van niemand minder dan onze eigen secretaris Wim Woudman naar onze eerste bestemming, het natuurreservaat 'Terwispeler Grootschar'. Vanuit Groningen neem je de A7 richting Drachten. Bij de afslag Beetsterzwaag ga je eraf, de weg naar deze plaats volgende. Vervolgens neem je de afslag Lippenhuizen. Halverwege deze weg krijg je rechts een parkeerplaats van waaruit je het gebied goed kunt overzien. Daar voegden zich nog twee leden bij de groep.

Terwispeler Grootschar is een gebied waar een groot aantal Brand- en Kolganzen overnachten. Het is een zeer vochtig en drassig gebied waar ganzen zich 's nachts graag ophouden. Het ligt ten oosten van Schipsloot en ten zuiden van Oud- of Koningsdiep. Het is een van de oudste vaste pleisterplaatsen voor ganzen in Nederland.

We arriveerden om ongeveer 8.15 uur op de plek van bestemming. Eenmaal de auto uitgestapt, hoorden we de ganzen in de verte al 'gakken'. Toen het wat lichter werd, werden de telescopen al snel op de duizenden ganzen gericht. Er werden behalve grote groepen Brand- en Kolganzen ook veel Smienten en Kieviten waargenomen. De opletten-de kijkers onder ons, zagen in de verte nog 7 reeën grazen. Het wachten was nu op het vertrek van de duizenden ganzen naar hun foerageergebieden. Om precies 9.00 uur stegen de eerste groepen op. De grootte van de groepen varieerde van enkele tientallen tot enkele honderden. Het begon met een korte aarzeling en na een paar verwoede pogingen gingen ze er dan toch vandoor om even verderop hun buikje vol te eten. Het waren de Kolganzen die het voortouw namen. De Brandganzen trokken iets later weg. Het is een prachtig gezicht deze dieren massaal te zien opstijgen. Helaas met de feestdagen in het vooruitzicht menen sommige mensen toch op een wel zeer onsportieve wijze zich hieraan tegoed te moeten doen, hetgeen verderop duidelijk hoorbaar was. Tijdens het aanschouwen van de ganzen werden we nog begroet door een groepje rondtrekkende Staartmezen. En verderop liet ook een Glanskop zich horen.

Na deze mooie vroege ochtend begaven we ons naar de volgende bestemming: de bossen van Beetsterzwaag. Daar maakten we een stevige wandeling. Deze startte ten zuiden van het dorp en ging richting het Koningsdiep. Het Wallebosch, waar de wandeling begon, is een gemengd bos. Dit leverde een diversiteit aan vogels op. De mezen

waren bijzonder goed vertegenwoordigd: daarvan waren aanwezig Kuifmees, Zwarte mees, Pimpelmees, Koolmees, Staartmees, Glanskop en Matkop. Van de vinkachtigen waren dat Keep, Vink en Goudvink. Heel bijzonder was de zang van de Grote Lijster in deze periode van het jaar. Verder hoorden en zagen we nog o.a. diverse Boomkruipers, Vlaamse Gaaien, Grote Bonte Spechten en Goudhaantjes.

Aan de andere kant van het Koningsdiep ligt het Lippenhuisterheide. Een heideveld van circa 125 ha dat voor een groot deel vergrast is. Op dit heideveld werd een jagend vrouwtje Havik waargenomen. Waarschijnlijk opgeschrikt door deze vogel vlogen er ineens twaalf Watersnippen op, die even later weer in het natte veld neerstreken. Verderop in een boom zat een Buizerd te loeren naar wat lekkers op de grond.

Nadat we het heideveld waren gepasseerd, werden we door een paar oplettende vogelaars geattendeerd op een paartje Kleine Bonte Spechten die ons enkele meters vergezelden op ons pad. Na een aantal kilometers door het polderlandschap 'Hemrikkerscharren' te hebben gelopen, kwamen we uiteindelijk weer terecht bij het Koningsdiep. We vervolgden onze weg door het Alpherveld. In dit gedeelte van het bos werden er niet veel soorten meer bijgeschreven. Klaas van Dijk wees ons nog op de bijzondere fenomenen van het bos, waar je als vogelaar toch snel aan voorbij loopt. Zo troffen we diverse zwammen aan zoals Oesterzwam, Berkenzwam en Geweizwam. heel bijzonder was de vondst van het wel heel giftige 'Moederkoren'. Daaraan stierven vroeger veel mensen na de oogst van hun granen. Tegenwoordig is dit plantje door het gebruik van landbouwgif vrijwel geheel uit ons land verdwenen. Er werden deze dag totaal 35 soorten vogels geteld.

Na een wandeling van 3 1/2 uur bezochten we nog even het plaatselijk cafeetje om even bij te komen en om iets te nuttigen. Voor iedereen was dit een bijzonder geslaagde dag.